

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 28.

Lýsingarprisur fyri peltreglu: 30 oyri, a forsiðuni,
20 oyri, a 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum læst
avsláttur í prisiðum.

Leygardagin 15. juli 1939.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsum, brevsvanarstøðum
og skrivstovum. Telf. 143.

13. árg.

Kriggsvandin og neyðsynjarvørur

I september mánað seinast vóru øll í ótta fyri, at kriggj kundu breyta á hvørja løtu. Tað var tí einki loyð, um fólk hugsaðu um, annaðhvørt tær tørvandi neyðsynjarvørur vóru í landinum ella ikki.

Tað segðist, at lítið var av ymiskum neyðsynjarvörum, og beinan vegin vórðu álop gjord á loytingið og landsnevndina um tað ringa stýri og tað ringa skil.

Tibetur dreiv vandin yvir ta ferðina, og keypmennirnir stýrdur aftur, meðan tað góða veðrið var, inntil illveðursskyggini í vár tyngdu niður yvir aftur um tað mundið, tá ið loytingið var saman vegna landstingsvalið. Tingmennildu tað tá vera óforsvarligt at fara heim aftur uttan at gera nakað ella fyri-reika nakað viðvíkjandi keypi av neyðsynjarvörum.

Stutt aftaná kom ein korn-farmur til landið, og aðrar vørur kundu væntast, ifall tørvur er til tess. Men ikki so skjótt er hesin kornfarmur komin á land í Føroyum, fyrr enn illsinnaðar greinir koma fram í kapitalista-blóðnum, særstakliga »Dimma-lættinge«. Hesar greinir verða kanska at volda, at fólk ikki taka so mikið korn heim, sum tey annars høvdu ætlað. Hvat tap hetta kann verða at volda fyri landið kann eingin meta í dag.

Bláðstjórin av »Dimmalætting« og hansara »kapitalistapennar vilja nokk skúgva andsvarið av sær, tá ið tapid skal rindast. Eingin maður við einum pinku-litlum sindri av andsvarsfólisi í sínum kroppi vildi voldað sínum landi slíkar trupulleikar í kriggstíðum. Men hetta er »Dimmalættinge« so líkt. Ella tær greinir, hon nú kemur fram við um toll á konserves. Hon veit fyri tað fyrsta, at allir hennara parlamentarar á loytingi greiddu atkvøðu fyri konserves-tolli, og fyri tað annað, at eingin maður á Føroya landi hevur heimild í dag til at »av-skaffa« nakran toll. Tingið er ikki saman beint nú, og sjálvt um tingið var saman, kann einki skerjast av teim inntøkum, ið nýtast skulu til finansplánn, uttan so er, at annaðslíkt av peningi verður veitt til vegar á annan hátt í staðin fyri. Men hvaðani skal tann peningur

koma frá? Meinar »Dimma«, at sambandstingmennirnir nú vilja stemma fyri uppskotinum frá javnaðarmonnum um at leggja byrðinar á tær størstu inntøkurnar og rentur o. s. fr.

Tað verður torført hjá »Dimmu« at blása og samstundis goyma mjøl í muninum, og líka torført verður tað at rópa upp um at koyra tollin burtur og samstundis verja teir, sum hava tær størstu inntøkurnar, tær størstu formúgurnar og tær størstu rentuinntøkurnar. Ella ætla »Dimma« at »bluffa« fólk.

At fáa neyðsynjarvørur til landið er ein landsak. Og tí má loytingið ikki spara tað litla, tað orkar. Hvørjar vørur, ið mest tørv, hevur lands-nevndin fingið í hendi at kanna eftir. Skal tað endiliga verða konserves, so er tað jú ein vara, sum vel kann goymast í langa tíð. Eg vil tí mæla landsnevndini til at keypa konserves fyri loytingsins rokning, so er eingin neyð fyri tað.

Hví skal tingið einans taka slíkar vørur, sum spillast skjótt, og sum kunna volda tap? Nei, latum okkum endiliga taka konserves og annað, ið vel kann goymast, so mikið meira sum keypmenn og »Dimmalættinge« rópa so hart upp um, at teir ikki kunna fara nóg mikið inn til landið av konserves.

Men so er tað ein onnur síða av sakini, sum eg eisini má nerta við, og tað er frihandil ella einkarsola.

Tað kann ikki vera meiningin, at loytingið skal liggja innibrent við teim neyðsynjarvörum, ið keyptar verða til landið í vanda-tíðum? Tað fer ikki at bera til. Annaðhvørt mega keypmenn átaka sær at innføra tær tørvandi neyðsynjarvørur, ella má landsnevndin tingsins vegna gera tað. Men so má tingið hava vissu fyri at sleppa av aftur við vörurnar, áðrenn tær spillast; tí tað eru ikki smápengar, ið her eru talan um, og fellur tann byrðan á fólkid at bota tapid aftur, so verður tað foluligt í hesum ringu tíðum. Slíkt mega vit vara okkum fyri, og tað koma vit væl, ifall allir Føroyingar kenna tað sum sína skyldu at bjarga landinum úr tí óføri, sum hóttir allan

heimin í dag.

Loytingsval verður komandi vetur, og tessvegna roynir gamla »Dimma« at leita sær eftir øgnum. Men vónandi eru Føroyingar yvirhøvar nú á døgum so mikið mentaðir, at teir vamlast við slíka agitasjón, sum er ætlað at øsa fólk upp í hesum álvarsomu tíðum.

J. H. Danbjørg.

Havnagerð í Havn.

Ein, ið nevni seg Lias í Rættará, er sloppin inn í »Dagblaðið« við eini drúgvari grein um havnagerðina í Havn. Hann er sjálvandi hart fmóti, at Tórs-havnar býur skal fáa eina havn, ið verd er at nevast havn. Tað sær sostalt út til, at tann umsókn vinnuflokksins odda-maður á sinni sendi býráðnum eina var eitt av teim vanligu »vinnuflokksku« leysakostunum — agitasjón við ongum álvara aftanfyrir.

Ja, víst er hon long og drúgv, henda grein, ið hesin harrin í Rættará hevur skrivað. Og var hon hartil so skilagóð, sum hon er long, so hevði »Dagblaðið« kortini einaferð kunna víst á eina góða blaðgrein. Men gakk: orð í posa og sekk — men einans skvaldur, einki hopi í.

Hesin vinnuflokksmennur skul-di fyrst og fremst kannað eftir, hvat tað er, hann skrivar um, og síðan kundi hann farið til »Dagblaðið« og vita, um teir kanska vildu tíkið greinina.

At rópa uppá makkverk o. t. tí ein saktans ikki hevur gjørt sær tann ómak at roynt at fingið hylling á, hvat hann talar um, tað er ein skjótt so vanur við úr vinnuflokks-horninum; men at blaðið skal flæta gotuslatur og slegg inn í ein so álvarsam-an spurning sum henda, tað mátti verid ein mun ov stívt. Tað merkiliga er bara, at ein maður skal hava sagt, at so leingi hann kann klúgva í tvey, »skal tað ikki vera nakar vinnuflokks-maður ella nakar, ið nerir til »Dagblaðnum«, sum skal fáa loyvi at siga og bera fram hvussu best er at ordna havnasurningar í Havn«.

Er tað virkliga nakar maður í Havn, sum trýr, at »Dagblaðið« og vinnuflokkurin eru fœr fyri at vísa nokrum á hvussu best er at ordna nakað sum helst? Tað høvdu vit ikki trú; og tað ber hesin Lias í Rættará ikki prógvi fyri. Vit skulu í næsta blað gjøllari handfara grein hansara.

Íslendur ítróttaritari

um

T. B.s vitjan í Íslandi.

Bræv frá Reykjavík til
„Føroya Social-Demokrat“.

Eg vil gjarna biðja flokksblað mitt í Føroyum um at gera so væl at hýsa hesi litlu grein míni um vitjan føroysku bolt-spælarauna til Íslands.

Eg vil fullvissa allar Føroy-ingar um tað, at hesir ungu menn og fœrari teirra P. M. Dam loytingsmaður hava borið tjóð teirra góðan vitnisburð og um-dømi, og vil eg sum dømi nevna, at á leikvøllinum, har ið kappleikirnir fóru fram, havi eg aldri verið varur við tilíkan sambug við fremmandar menn, sum Íslendingar sýndu Føroy-ingum. Hetta stavar ikki minst frá tí, at Føroyingar sýndu aldri annað enn fullkomuliga høviskan leik, og eg minnst meg ikki her at hava sæð nakran kapp-leik, hvar dómari hevur haft so lítið at gera sum við hesar leikir við Føroyingar.

Eftir okkara hugsan her er tað heilt undrunarvert, hvussu góðan leik Føroyingar sýndu, tá ið vit leggja í minni, at teir vóru óvanir við vøll okkara, og so ikki tað at gloyma, at teir hava so at siga ongan venjara haft, meðan okkara fót-bolts-spælalarar hava ongatið iðkað fítt loyft uttan undir strangari leiðslu av »trenarum«, sum hava verið særfrøðingar í boltleiki. Og tað er eyðsynligt av leikum

Føroyinganna, at tað sum tørvur hjá teimum eru brek, sum eru ómøgulig at yvirvinna uttan við strangari venju og lærdómi í boltspæli. Málmaðurin stendur væl í málinum, hann slær boltin bragðliga, spakkar hann út frálika væl, men kann illa halda honum, tá ið hann skal taka hann — og av tí vóru málini. Føroysku spælaraunum skortar eisini leikni; teir snúgva sær ofta undan boltinum, tá ið teir ætla at skalla hann, og tessvegna kemur hann á vangan ella á nakkan og tekur tí vit-leysa ferð. Tað eigur oftast at verða møtt boltinum við and-litum, og skal hann skallast við einum.

Føroyingar eru sterkir, skjóttir, og leikir teirra fylgir góðari hugsan, men venjingin trýtur í samanspælinum, og hon er ikki mógulig at fáa uttan við stóðug-ari vegleiðdri »treninge«.

Føroyingar og Íslendingar hava einki miller. Teim væntar tí aga. Ítróttarleikirnir eiga at skapa aga og reglusemi hjá okkum. Fríir ítróttir eru fyri-venjingin fyri leikni í boltleiki.

Henda vitjan Føroyinga hevur gleitt okkum Íslendingar ósigi-liga mikið, og vit vóna, at teir koma skjótt aftur helmingin sterkari, og við allar Føroyingar vil eg siga hetta:

Um tit leggja mikla røkt á ítróttirnar, skapa tit nýggja og sterka ætt.

Styðið tí unga fólkid av øllum mátti í ítróttaríðkan tess.

Vilhj. S. Vilhjalmsen.

Hvat ið íslenskt blað skrivar um T. B.s frænda- vitjan í Íslandi.

4. juni 1939:

Føroyingarnir fagnaði á Garði
í gjárkvøldi.

Fyrsti kappleikur teirra í kvøld.

Knattspyrnufelag Reykjavíkur fagnaði hinum føroysku gestum sínum við gestabórð á hotel Garði í gjárkvøldið. Vóru har møttir allir hinir føroysku fót-boltsleikararnir og loytings-maður Dam, býarstjóri á Tvør-oyri.

Erlendur Pétursson, formaður R. K., beyð gestunum at vera vælkomnar í snjallari røðu, og

Dam ferðaleidari takkaði fyri móttøkuna og helt millum annað í røðu síni, at áður hevði verið mikil samvinna Føroyinga og Íslendinga millum, og Føroy-ingar litu móti Íslendingum í teim málum, sum máttu vera tjóð teirra til signingar. Sam-bandið millum londini hevði verið alt ov lítið á undanfarnu árum, men nú sá út, sum ítróttirnir vóru við at skapa nýggja samvinnu og sambug millum tjóðirnar, og vónaði hann, at hesin sambugur og henda samvinna mátti koma í